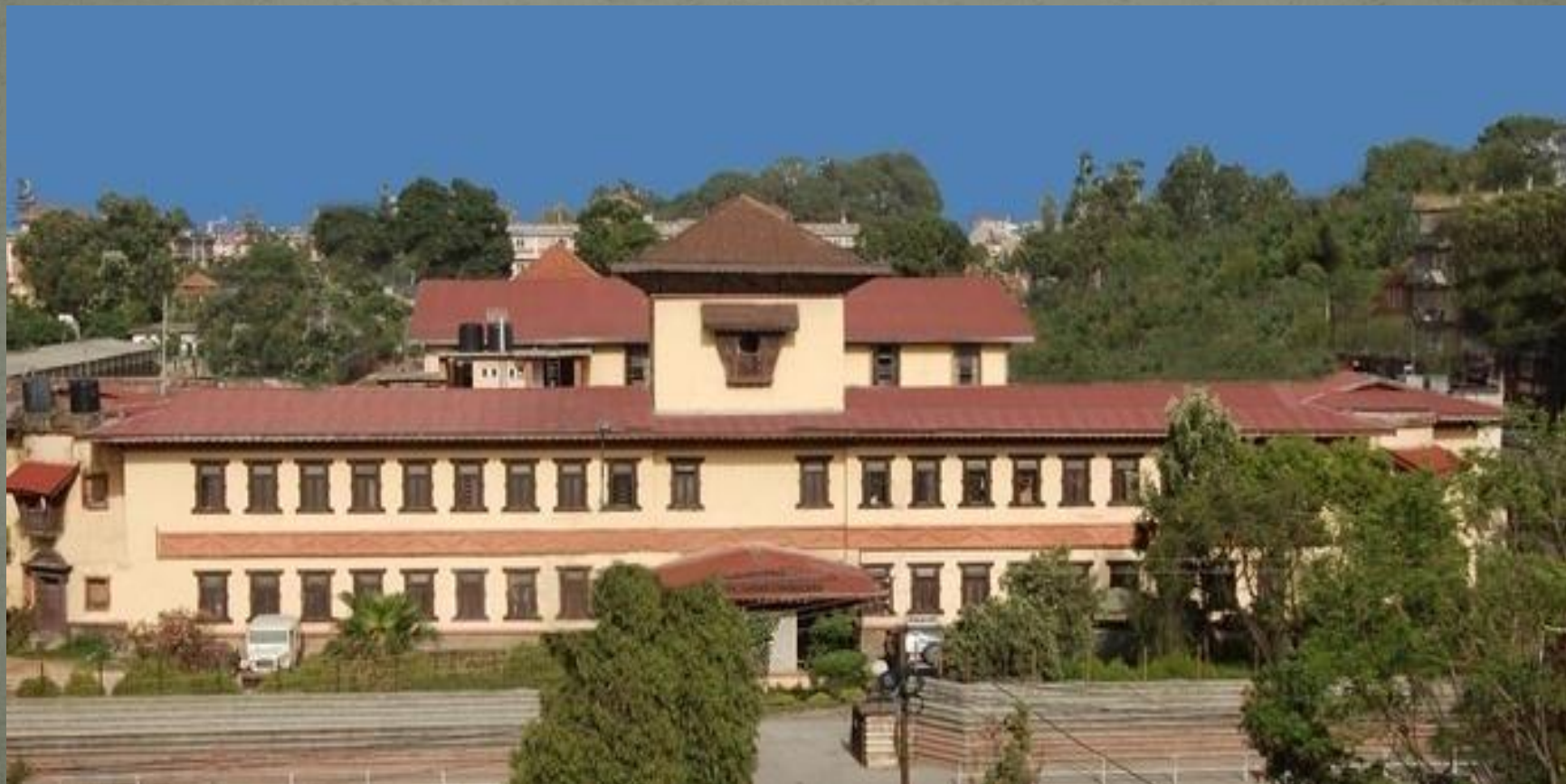

नेपाल सरकार
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय
पुरातत्व विभाग

आ.ब.०७४।०७५मा विभाग र अन्तर्गत कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक
कार्यक्रमहरुको प्रगति विवरण

पुरातत्व विभागको उद्देश्य

- ऐतिहासिक, ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक, स्मारकहरूको संरक्षण, पुनःनिर्माण एवं पुरातात्विक स्थलहरूको खोज, अनुसन्धान तथा उत्खनन् गर्ने ।

विभाग अन्तर्गत रहेको आयोजना

विभाग मातहतमा २ वटा आयोजनाहरु रहेका छन्

➤ पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना

यस आयोजनाले देश भरी रहेका सांस्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण सम्वर्द्धन तथा पुरातात्विक स्थलहरुको उत्खनन् तथा संरक्षण कार्य गर्दै आएको

➤ विश्व सम्पदा स्थल संरक्षण आयोजना

यस आयोजनाले उपत्यकाका ७ वटा विश्व सम्पदा क्षेत्र भित्रका सम्पदाहरु र विश्व सम्पदाको सम्भाव्य सूचीमा समावेश भएका सम्पदाहरुको संरक्षण सम्वर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्दै आएको ।

विभाग मातहत सञ्चालन रहेको ब.उ.शि.नं.हरु

- पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना ब.उ.शि.नं. ३२५१११
- विश्व सम्पदा स्थल संरक्षण आयोजना ब.उ.शि.नं. ३२५११२
- क्षेत्रीय संग्रहालयहरु ब.उ.शि.नं. ३२५०१७

धनकुटा संग्रहालय

पोखरा संग्रहालय

पाल्पा संग्रहालय(सञ्चालन हुन बाँकी रहेको)

कपिलवस्तु संग्रहालय

सुर्खेत संग्रहालय

- संग्रहालयहरु जातीय संग्रहालय समेत ब.उ.शि.नं. ३२५०१८

मुद्रा संग्रहालय

गोरखा संग्रहालय

पाटन धातुकला संग्रहालय

माग भई आएका अन्य जातीय संग्रहालयहरु

विभाग मातहत सञ्चालन रहेको ब.उ.शि.नं.हरु

- ऐतिहासिक दरवारहरु ब.उ.शि.नं. ३२५०१९

स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाहा कार्यालय हनुमानढोका

स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाहा अड्डा गोरखा

स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाहा कार्यालय ललितपुर

स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाहा कार्यालय लम्जुंग

स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाहा कार्यालय नुवाकोट

सम्पदा संरक्षणका कानूनी आधारहरू

- प्राचिन स्मारक संरक्षण ऐन २०१३
- प्राचिन स्मारक संरक्षण नियमावली २०४६
- पुरातत्व विभागको कार्यविधि २०६१
- प्राचिन स्मारक संरक्षण कार्यविधि २०६४
- संरक्षित स्मारक क्षेत्रहरूमा घर भवन एवं निर्माण सम्बन्धि मापदण्ड २०६४
- भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त सम्पदाहरूको पूनःनिर्माण सम्बन्धी निर्देशिका
- भुकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पूनःनिर्माण सम्बन्धि सार्वजनिक खरिद कार्यविधि २०७२
- UNESCO Convention concerning for the protection of World Cultural & Natural Heritage, 1972 .
- UNESCO Convention concerning on the Means of Prohibiting & Preventing the illicit Import, Export & Transfer of Ownership Cultural property, 1970 .
- UNESCO, Declaration and Recommendation for the Protection of Cultural Heritage.

आ.व. ०७४।०७५को बजेट तथा कार्यक्रम

➤ पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना

वार्षिक बजेट रु.३१९३२९

चालु तर्फ रु. ६१८६ हजार

पुँजी तर्फ रु.३१३१४३ हजार

कार्यक्रम संख्या २०३ (अध्ययन अनुसन्धान,उत्खनन् सहित)

सम्पन्न संख्या १३५ (अध्ययन अनुसन्धान, उत्खनन् सहित)

खर्च	प्रगति
चालु तर्फ रु . ५५५४,	८९.७८ प्रतिशत
पुँजी तर्फ रु.१८६९९४,	५९.७२ प्रतिशत
भौतिक प्रगति	८१.७२ प्रतिशत

➤ विश्व सम्पदा स्थल संरक्षण आयोजना

वार्षिक बजेट रु.१९६८२

चालु तर्फ रु. ४४७९ हजार

पुँजी तर्फ रु.१५२०३ हजार

खर्च	प्रगति
चालु तर्फ रु .३४४९,	७७ प्रतिशत
पुँजी तर्फ रु.९८६०,	६४.८६
भौतिक प्रगति	१०० प्रतिशत

आ.व. ०७४।०७५को बजेट तथा कार्यक्रम

- पुरातत्व विभाग

वार्षिक बजेट रु.२७९६८९

चालु तर्फ रु. ४५०२१ हजार

पुँजी तर्फ रु.२३४६६८हजार

खर्च

चालु तर्फ रु . 36694, ८१.५० प्रतिशत

पुँजी तर्फ रु. 217451, 92.66 प्रतिशत

भौतिक प्रगति 99.13 प्रतिशत (कपिलवस्तु पुरातात्विक स्थल रहेको १६ विघा जमिन पुरातत्व विभागको नाममा आएको)

आ.व. ०७४।०७५को बजेट तथा कार्यक्रम

➤ क्षेत्रीय संग्रहालयहरु

वार्षिक बजेट रु.९५१८३

चालु तर्फ रु. ६३७२२ हजार

पुँजी तर्फ रु.३१४६१ हजार

खर्च

चालु तर्फ रु . १,५७,४७,१६७

पुँजी तर्फ रु. २,११,४२,२२३

भौतिक प्रगति

प्रगति

२४.७१ प्रतिशत

६७.२०

९३.८७

आ.व. ०७४।०७५को बजेट तथा कार्यक्रम

- संग्रहालयहरु(जातीय संग्रहालय समेत)

वार्षिक बजेट रु.७६४४९

चालु तर्फ रु. १८१८५ हजार

पुँजी तर्फ रु. ५८२६४ हजार

खर्च

प्रगति

चालु तर्फ रु . १२१९६५४१

६७.०७ प्रतिशत

पुँजी तर्फ रु.

४५.८३

भौतिक प्रगति

८१.५७

आ.व. ०७४।०७५को बजेट तथा कार्यक्रम

- ऐतिहासिक दरवारहरु

वार्षिक बजेट रु.१०६०११

चालु तर्फ रु. ७९३६३ हजार

पुँजी तर्फ रु. २६६४८ हजार

खर्च	प्रगति
चालु तर्फ रु .५६४१०८७२	७१.०८
पुँजी तर्फ रु.१७८४४१८३	६६.९६
भौतिक प्रगति	९४.०६

बेरुजु

- आ.व.०७४।०७५ सम्मको बेरुजु रकम रु. ७५२६२०००।-
- आ.व. ०७४।०७५ सम्ममा बेरुजु फछ्यौट रकम रु. ३९७३८००।-
- जम्मा फछ्यौट प्रतिशत ५२.७९

आ.ब. ७४।०७५को नेपाल सरकारको वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेट बक्तव्य कार्यान्वयन कार्ययोजनाको प्रगति

- विभिन्न जातजातीहरुको मौलिक संस्कृति सभ्यताको संरक्षण र सम्वर्द्धनका लागि नेपाल भरिका विभिन्न स्थानहरुमा संग्रहालयहरुको सुदृढीकरण र व्यवस्थापनका लागि कार्यक्रम बजेट प्रक्षेपण गरी र सो कार्यलाई निरन्तरतार दिने

माथीको बजेट बक्तव्यमा उल्लेख भएको अनुसार चालु आ.व.मा ५० वटा विभिन्न जातीय संग्रहालय स्थापना, प्रदर्शनी व्यवस्थापन मध्ये २५ वटा संग्रहालयको कार्य सम्पन्न भएको अन्यको हकमा कुनै जिल्ला नखुलेको, कुनै सरोकारवालाहरु सम्पर्कमा नआएको र कुनै कार्यक्रमका लागि तयार भएको गुरुयोजना अनुसार बजेट अपुग भएकोले कार्य हुन नसकेको

नेपालको सम्बैधानिक प्रावधान अनुसार चालु आ ब ०७५।०७६ देखि माथी उल्लेखित संग्रहालयहरु प्रदेश सरकार अन्तर्गत सञ्चालन हुने भएकोले सोही अनुसार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारमा गएको ।

आ.ब. ७४।०७५को नेपाल सरकारको वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेट बक्तव्य कार्यान्वयन कार्ययोजनाको प्रगति

- मुर्त तथा अमुर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरुको ऐतिहासिक दरवारहरु लगायतका महत्वपूर्ण पुरातात्विक स्थलहरुको अन्वेषण, उत्खनन् र संरक्षण गर्ने ।

माथी उल्लेखित बजेट बक्तव्य अनुसार २०३ वटा सम्पदा संरक्षण, अध्ययन अनुसन्धान, पुरातात्विक उत्खनन् सहितको कार्यक्रम मध्ये १३५ वटा कार्यक्रम सम्पन्न भएको अन्यको हकमा १४ वटा बहुवर्षिय लगायत अन्य अधुरो रहेको कार्यक्रम निरन्तरताको लागि समावेश गरिएको ।

भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त सम्पदाहरुको विवरण

- प्रारम्भिक रिपोर्ट अनुसार भुकम्पबाट प्रभावित १४ जिल्लाको ७५३ वटा ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरु क्षतिग्रस्त भएको ।
- पछिल्लो विवरण अनुसार थप भुकम्प प्रभावित ६ जिल्लाका ८४५ वटा गरी २० जिल्लाका १५९८ वटा सम्पदाहरु (गुम्बाहरु समेत) भुकम्पबाट प्रभावित भएको ।
- हाल सम्म विभाग लगायत अन्य बैदेशिक तथा सरोकारवाला संघसंस्थाबाट ४९४ वटा सम्पदाहरु संरक्षण कार्य सञ्चालन भएको
- जस मध्ये १८५ वटा सम्पन्न भएको ।
- चालु आ.व. ०७५।०७६ मा पुरातत्व विभागबाट १५० वटा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको ।
- ११०४ वटा सम्पदाहरुको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण कार्य आ.व.२०७९।८० सम्ममा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको ।

बजेट तथा कार्यक्रम.....

- आ.व. ०७२।०७३

बजेट रु.३६,८२,५०,०००

कार्यक्रम संख्या ४९

३६ वटा बहुवर्षिय खरिद स्वीकृत भएको
खर्च रकम रु. ३४ करोड ६२ लाख

- आ.ब. ०७३।०७४

बजेट रु. ५० करोड

कार्यक्रम संख्या १३३

२० वटा बहुवर्षिय खरिद स्वीकृत भएको
खर्च रु. ४८ करोड ७२ लाख

आ.व. ०७४।०७५

बजेट.रु. ४९५८०३० हजार (नेपाल सरकार, भारतीय एक्जिम बैंक,भारत सरकार, नेपाल श्रोतबाट हुने संरक्षण कार्य सहित)

कार्यक्रम सख्या ३१४

त्यस मध्ये भारत सरकार सञ्चालन गरिने भनेको २८ वटा कार्यक्रमको लागि १ अरब ३८ करोड

भारतीय एक्जिम बैंकको रु ९१ करोड ६९ लाख ९८ हजार

जापान सरकारको रु.३३ करोड

नेपाल सरकारको स्रोतबाट पुनर्निर्माण हुने सम्पदाहरु रु.४१ करोड ५० लाख

भारत सरकारको अनुदान सहयोगमा पूनःनिर्माण हुने सम्पदाहरुका लागि रु. २० करोड गरी

कुल जम्मा रु ३अरब २४ करोड १९लाख ९८ हजार को कार्य नभएको ।

३१४ वटा कार्यक्रम भित्र १११ वटा आ.ब. ०७२।०७३ देखिको निरन्तर कार्यक्रम रहेको र २०३ वटा नयाँ थप गरिएको हाल सम्म १५० वटा कार्यक्रम सम्पन्न भएको

खर्च रु. ९१ करोड

भौतिक प्रगति ७३

वित्तिय प्रगति ५३

संरक्षण कार्य सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरु

- त्रिपुरेश्वरमहादेव मन्दिरको चार कुनाको मन्दिर सत्तल संरक्षण
- काठमाडौं नागार्जुन न पा जमाचोस्थित पाटी संरक्षण गर्ने
- काठमाडौं नागार्जुन न पा ईचंगुनारायण स्थित सत्तल संरक्षण गर्ने
- लोहदेग मन्दिर संरक्षण गर्ने किर्तिपुर ।
- शरण भद्रेश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण इचंगुनारायण
- गोकर्णस्थित सरस्वती १ तथा भिमसेन मन्दिर पुनः निर्माण
- ललितुर जिल्लास्थित बज्रबाराही मन्दिर संरक्षण
- नुवाकोटस्थित गणेश मन्दिर
- देवलभद्रेश्वरमहादेव मन्दिरसंरक्षण,
- कालिकामन्दिरको छाना संरक्षण गर्ने
- ओखलढुंगास्थित शिव मन्दिर पुनः निर्माण
- रामेछाप जिल्लास्थित खाँडादेवी मन्दिर पुन निर्माण
- धादिंग जिल्लास्थित ककालिनी मन्दिर पुन निर्माण
- गोकर्णस्थित पदममुक्तेश्वर शिवालय
- सिन्धुपाल्चोक रण नैनेश्वर महादेव मन्दिर र सत्तल पूननिर्माण

संरक्षण कार्य सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरु

- दोलखास्थित कमलामाई मन्दिर संरक्षण गर्ने ।
- दोलखास्थित महाकाल मन्दिरपुनःनिर्माण कार्य
- दोलखास्थित बाँसखर्क भिमसेन मन्दिर संरक्षण
- दोलखास्थित कैलेश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण
- गोरखादरवार परिसरको गोरखनाथ मन्दिरको पुनःनिर्माण
- गोरखा दरवार परिसरको रोटपाटीको पुनःनिर्माण कार्य
- गोरखा दरवार परिसरको श्रीविद्या मन्दिर
- **हनुमानढोकास्थित ताना देवी मन्दिर**
- साँखुस्थित कृष्ण मन्दिर
- ल.पु. खोकनास्थित रुद्रायणी सत्तल
- ल.पु. शंखमुलस्थित आगोताप्ने पाटी
- कीर्तिपुरस्थित याक फल्चा पूनःनिर्माण
- कीर्तिपुरस्थित चिलंचो चैत्य
- कीर्तिपुरस्थित गुत्पौ पाटी
- **गोपीनाथ मन्दिर संरक्षण भक्तपुर दरवार स्वायर**

संरक्षण कार्य सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरु

- कीर्तिपुरस्थित दिखु फल्चा
- साँखुस्थित नर्वदेश्वर महादेव मन्दिर पुन निर्माण
- भगवान चैत्य संरक्षण गर्ने लिस्तीकोट सिन्धुपाल्चोक
- नुवाकोट ब्रम्हेश्वर महादेव मन्दिर पुनः निर्माण कविलास
- चाँगुनारायणस्थित छिन्नमस्ता मन्दिर
- गोरखा बुंगकोटस्थित गोरखकाली मन्दिर
- गोरखास्थित पद्माख्य नारायण मन्दिर
- झौखेलस्थित ज्योतिर्लिंगेश्वर संरक्षण गर्ने,
- मध्यपुर थिमि न पा ११ चोडेस्थित पाटी सरक्षण गर्ने भक्तपुर
- बनेपा चण्डेश्वरीस्थित पुलिस सत्तल
- गोरखा गुम्दास्थित छोरतेन संरक्षण गर्ने
- चाँगुनारायण मन्दिर परिसरको सरस्वती मन्दिर
- हनुमानढोका दरवार परिसरमा रहेको तलेजु मन्दिर संरक्षण गर्ने ।
- पुलिस हाउस संरक्षण गर्ने भक्तपुर दरवार स्वायर पूननिर्माण गर्ने ।

बहुवर्षिय कार्यक्रमहरु

- आ.व.०७२।०७३ देखि ०७४।०७५ सम्म गरी ९६ वटा बहुवर्षिय कार्यक्रमहरु मध्ये १७ वटा कार्यक्रम सम्पन्न भएको
- नैकाप सत्तल
- सतुंगलस्थित विष्णुदेवी मन्दिर
- कीर्तिपुरस्थित जगतपाल महाविहार
- बुंगमतिस्थित मनकामना मन्दिर
- फर्पिगस्थित भञ्ज्यांगपाटी
- काभ्रेस्थित पलाञ्चोक भगवती मन्दिर
- स्वयंभुस्थित किमडोल विहार
- स्वयंभुस्थित अनन्तपुर
- स्वयंभुस्थित प्रतापपुर
- राष्ट्रिय संग्रहालय परिसरको शैनिक आवास
- दोलखास्थित टहले मन्दिर
- रामेछापस्थित नारायण मन्दिर सत्तल
- भक्तपुरस्थित नगदेश गणेश मन्दिर सत्तल
- भक्तपुरस्थित अनन्तलिंगेश्वर मन्दिर
- चाँगुनारायण मन्दिर
- टोखास्थित तलेजु मन्दिर
- हनुमानढोकास्थित बंशगोपाल

बहुवर्षिय सम्पन्न कार्यक्रमहरु

- स्वयंभुस्थित किमडोल विहार
- स्वयंभुस्थित अनन्तपुर
- स्वयंभुस्थित प्रतापपुर
- राष्ट्रिय संग्रहालय परिसरको शैनिक आवास
- दोलखास्थित टहले मन्दिर
- रामेछापस्थित नारायण मन्दिर सत्तल
- भक्तपुरस्थित नगदेश गणेश मन्दिर सत्तल
- भक्तपुरस्थित अनन्तलिंगेश्वर मन्दिर
- चाँगुनारायण मन्दिर
- टोखास्थित तलेजु मन्दिर
- हनुमानढोकास्थित बंशगोपाल

विश्व सम्पदा क्षेत्रका सम्पदाहरु

- विभागबाट सञ्चालन भएका ३२ मध्ये ११ वटा सम्पन्न भएको
- स्थानीय निकाय, विभिन्न संघसंस्थाबाट संरक्षण तथा पुनःनिर्माण कार्य सञ्चालन भएका कार्यक्रम संख्या जम्मा ३३ मध्ये ३२ सम्पन्न
- सवै गरी जम्मा संख्या ६५
- सम्पन्न संख्या ४३

तत्काल छलफलको विषय रहेको सम्पदाहरु

रानीपोखरीस्थित बालगोपालेश्वर मन्दिर पूनःनिर्माण

जम्मा लागत अनुमान रु. १,७४,०८,६९४।२२ .

सम्झौता रकमः १,४०,५८,०२८।५८

ठेक्का सम्झौता मितिः २०७४।०१।०५

सम्पन्न गर्ने मितिः २०७५ असार मसान्त

म्याद थपः २०७५ असोज मसान्त

(रानीपोखरीका सम्बन्धमा मिति २०७४।१२।२२ विहिवारका दिन संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका माननीय मन्त्रीज्यू , श्रीमान् सचिवज्यू , यस विभागका महानिर्देशकज्यू , का.म.न.पा.का मेयरज्यू र अन्य Stakeholder समेतको उपस्थितिमा बैठक बसी विवाद समाधानका लागि छलफल सम्पन्न भएको आवश्यक प्रक्रिया जेष्ठ १५ बाट शुरू गर्ने निर्णय भएको ।)

■ काष्ठमण्डप

पुरातत्व विभागले तयार गरेको ड्रइङ्ग डिजाईन सहित लागत अनुमान अनुसार काष्ठमण्डपको कार्य अगाडी बढाउन का.म.न.पा.ले कष्ठमण्डप पूनःनिर्माण समितिसंग २०७५ जेठ २९ गने समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको

भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त सम्पदाहरूका लागि बैदेशिक सहायता

KVPT बाट सञ्चालन गरेको ९ वटा संरक्षण तथा पूनःनिर्माण कार्य सम्पन्न

ललितपुर

- ललितपुर म.न.पा स्थित तलेजु र मुलचोकको छाना
- मंगलबजार मंगहिटीस्थित सोह्रखुट्टे पाटी
- पाटन दरवार परिसरको सुन्दरीचोकको पूर्वीलंगको संरक्षण
- पाटन भिमसेन मन्दिर अगाडीको सिंहको मूर्ति
- पाटन दरवार अगाडीको योगनरेन्द्र मल्लको शालिक
- पाटन मंगलबजारस्थित मणीमण्डप

काठमाण्डौ

- तलेजु मन्दिरको पश्चिमतर्फको शिव मन्दिर
- सरस्वती मन्दिरको
- कालभैरव तर्फको लक्ष्मीनारायण मन्दिर

अमेरिकन एम्ब्यासडर फण्डबाट २ वटा संरक्षण कार्य सम्पन्न जसमध्ये

हनुमानढोका दरवार परिसरको मोहनकालीचोकको पश्चिमी मोहडा श्रीलंकन सरकारको सहयोगबाट सञ्चालन गरेको २ वटा कार्यक्रम जसमध्ये

- बंगमतिस्थित रातो मच्छेन्द्रनाथ मन्दिर संरक्षण कार्य भईरहेको
- स्वयम्भुको आनन्दकुटी विहारको पूनःनिर्माण कार्य सम्पन्न

चीन सरकारबाट सञ्चालन भएका २ वटा कार्यक्रमहरु मध्ये

- हनुमानढोका दरवारको लौहचोकको
- नुवाकोट दरवारको संरक्षण कार्यको तयारी भईरहेको

मियामोतो रिलिफबाट हनुमानढोकास्थित गद्धी बैठको संरक्षण कार्य सम्पन्न ।

बैदेशिक सहायता.....

जापान सरकारको सहयोगबाट सञ्चालन हुने संरक्षण कार्य

- पाटन दरवार स्क्वायर परिसरको देगुतलेजु मन्दिर ।
- हनुमानढोका दरवार परिसरको आगंछे र दरवारको पश्चिमी लंग

स्वीस सरकारको सहयोगबाट सञ्चालन भएको संरक्षण कार्य

- दोलखास्थित त्रिपुरासुन्दरी मन्दिर
- दोलखास्थित तलेजु मन्दिर

भारत सरकारबाट

भारत सरकारबाट LOC(Line of Credit) अन्तर्गतका कार्यक्रम मध्ये २८ वटा कार्यक्रमका लागि रु. १ अरब ५० करोड

बैदेशिक सहायता.....

बेलायतको दुरहाम विश्व विद्यालयको पहलमा अन्य अन्तराष्ट्रिय संघसस्थाबाट भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त विश्व सम्पदा स्थलका सम्पदाहरुको **Rescue Excavation** गरिएको ।

वर्तमान समस्या र चुनौति

- सम्पदा संरक्षणका सम्बन्धमा सार्वजनिक खरीद ऐन तथा नियमावलीलाई हालसम्म पनि उपयुक्त रूपमा सम्बोधन हुने गरी संशोधन गर्न नसकिनु ।
- PQ System लागु नहुदा सम्पदा संरक्षणमा जो काही ठेकेदार कम्पनिको प्रवेशले सम्पदा संरक्षण कार्यमा असर परेको ।
- सम्पदा संरक्षणका लागि बैदेशिक सहायता प्राप्त गर्ने सहज प्रक्रिया निर्धारण गर्न नसकिनु ।
- विश्व सम्पदा सूचीकृत सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण गर्ने सन्दर्भमा समेत प्राकृतिक प्रकोपका अवस्थामा पनि सामान्य अवस्था एवं नियमित प्रक्रिया अपनाउनु परेको ।
- सम्पदा संरक्षणका लागि आउने जोकोही ईच्छुक संस्था, दातृनिकायहरू लाई सहज प्रक्रियाको निर्देशिका गर्न नसकेको ।

वर्तमान समस्या र चुनौति

- दक्ष कारीगरीको अभाव ।
- परम्परागत निर्माण सामाग्री सहज रुपमा उपलब्ध हुन नसक्दा संरक्षण तथा पुनःनिर्माण कार्यमा ढिलाई भएको

MDAC / NDAC मा प्रस्तुत गर्नु पर्ने समस्याहरु

- भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त सम्पदाहरु संरक्षण तथा पुनःनिर्माण कार्य लाई सहज बनाउन सार्वजनिक खरीद ऐन तथा नियमावलीमा PQ, अमानत र उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न थप व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- बैदेशिक सहायता प्राप्त गर्ने सहज प्रक्रिया निर्धारण गर्नका लागि निर्देशिका तयार गर्नु पर्ने ।
- सम्पदा संरक्षण कार्य ज्यादै जटिल तथा चुनौतिपूर्ण कार्य भएको र संरक्षण कार्यमा आवश्यक पर्ने निर्माण सामाग्रीहरु सहज रुपमा नपाईने हुंदा कार्यमा ढिलाई हुने भएकोले सोलाई अन्य सरहको नियम लागु गर्न बाध्य बनाउने नहुने ।

कार्य सम्पन्न भएका सम्पदाहरु

पलाञ्चोक भगवती

नगदेश गणेश सत्तल

गोपिनाथ भक्तपुर

गोरखा सिरानचोकस्थित ब्राम्हण पाटी

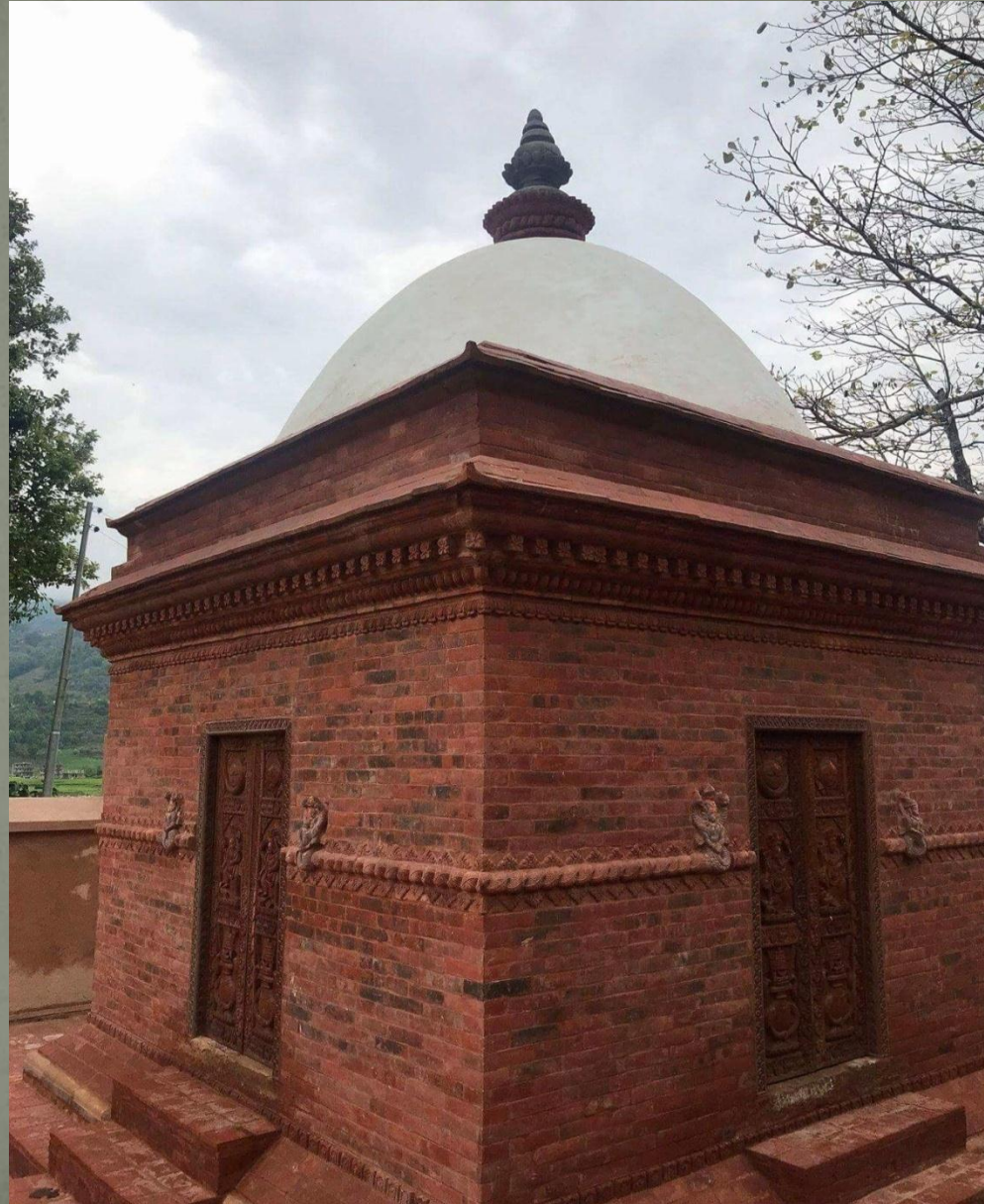
गोरखा दरवार परिसरको श्रीविद्या मन्दिर

पद्माख्य नारायण मन्दिर गोरखा

नुवाकोटस्थित ब्रम्हेश्वर मन्दिर

भक्तपुरस्थित दक्षिण वाराही मन्दिर

स्वयंम्भुस्थित प्रतापपुर

स्वयंम्भुस्थित अनन्तपुर

चन्द्रगिरी न.पा. १ दहचोकस्थित नारायण मन्दिर

स्वयंभूस्थित किमडोल गुम्वा

टोखास्थित तलेजु मन्दिर

सिन्धुपाल्चोक जिल्लास्थित लिस्तिकोट चैत्य

कीर्तिपुरस्थित जगतपाल महाविहार

कीर्तिपुरस्थित चिलंचो चैत्य

सॉखुस्थित ज्योतिर्लिंगेश्वर महादेव मन्दिर

साँखुस्थित कृष्ण मन्दिर

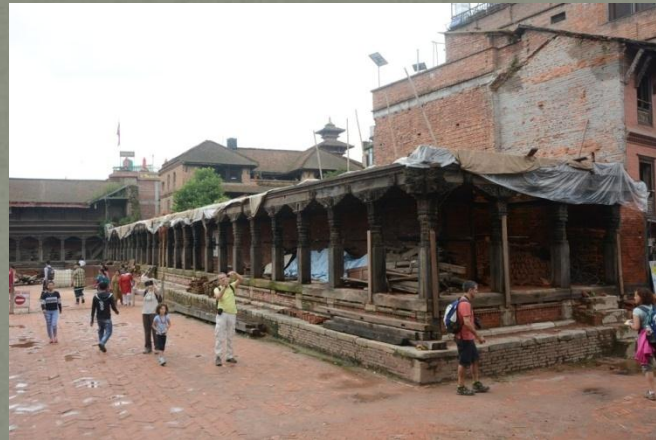

साँखुस्थित नारायण मन्दिर

पूनःनिर्माण कार्य भईरहेको बहुवर्षिय
कार्यक्रमहरु

भक्तपुर दरवार परिसरको तब सत्तल

भक्तपुर दरवार परिसरको फसि देग

भक्तपुर दरवार परिसरको सिद्धिलक्ष्मी

बिशालनगरस्थित टुंडालदेवी

काठमाण्डौ विजेश्वरी मन्दिर

शोभा भगवतीस्थित इन्द्रायणी मन्दिर

अन्यावाद